

ACC. N:R M. 14868: 1-6.

Landskap: Skåne Upptecknare: P. A. Larsson, Tjörnarps
Härad: Åsbo Berättare: " " " "
Socken: Höjä Berättarens yrke: f.d. kontor-ö. folkskollärare
Uppteckningsår: 1959 Född år 1871 i Höjä

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Sal och andva finrum. s. 1-6.
(skiss a sid. 6.)

LUF 112.

21/4-59

Det är långt ifrån på alla ställen, gårdar, man har någon sal i boningshuset. Där man har sal, där har den med säkerhet tillkommit, då boningshuset byggdes. Frontespis däremot har man ordnat med på ett eller annat ställe. I allmänhet voro nog salarna på det ena och andra stället ganska lika varandra. Jag lämnar här en liten skiss över ett boningshus i min hemförsamling. Det är, som jag anmärkt, interiören, och inredningen torde vara alldeles lika dan nu, som då huset, som är av tegel, byggdes för omkring 100 år sedan. Det är ett mycket starkt hus. Jag vågar hoppas, att längd och bredd, så som jag upptagit den, passar till verkligheten. Men då det gäller denna beskrivning, kan jag inte göra den utan att taga hela boningshuset med. Det eventuellt överflödiga kan väl "bortskäras." Det skulle för övrigt ha varit mycket intressant att få lämna en beskrivning på ägaren av gården, som var en man, fylld av verkligt diametrala motsatser.

Lmf 112
1.

se sid. 6!

Vi gå in geno förstugdörren och komma in i en mörk förstuga. Vi mötas där av en förfärande lukt, vilket inte var konstigt, ty golvet var belamrat av tofflor och träskor, som de manliga familjemedlemmarna hade haft på sig, då de voro ute och arbetade. En av sönerna hade varit i svinhuset och gjort rent, en annan hade gödslat hos hästar och kor, och de två andra pojkarna hade varit ute på "mögbonken", gödselhögen och jämnat den. Så gingo de in och satte de "smprda" tofflorna i förstugan. ---

Vi stiga in i dagliga rummet. Familjemedlemmarna sitta och äta middag vid ett långt bord, en "klumpeduns". Från väggen vid förstugan och längs hela långväggen vären fast lån**g**bänk, som bildade en vinkel vid bordets kortsida. Vid kortsidan sutto far och mor, och på bänken sutto sönerna, 4 stycken, den yngste närmast far och mor, sedan den, som var något äldre, så den tredje och nederst den äldste, som hade brödkakan hos sig. Han skulle nämligen skära så mycket bröd, som behövdes till måltiden. --
 Mitt emot sutto husets 3 flickor.
 Vid sidan om dörren från förstugan stod en säng, utdragssäng från sidan, i vilken far och mor sovo om nätterna. Vid sidan om sängen stod en skänk, och den innehöll många dyrbarheter. Vid väggen mot köket hade man en "udeläggare", en järnung, i vilken man eldade i köket. Det var den enda eldstad, som fanns i det ganska stora huset. Vid gillestillfällen fick man, som det var

vinter eller kallt, öppna alla dörrar, så att värme kunde tränga ut i rummen. Då gällde det att "fyra på duktiga tag. Vid sidan om "udeläggaren" stod en liten soffa, och ovanför den hade man i väggen inslagit en spik, på vilken man "trädde" all de politiska tidningar, man hade för året. Tre familjer hade samma politiska tidning, som utkom två gånger i veckan. När året var slut, delades tidningarna mellan de tre familjerna. I detta sammanhang vill jag meddela, att den skildring, som går lämnas, är ungefär 80 år gammal. Mitt i rummet hade man en lampa, en 8-linjers "glra", kring vilken husets folk sutto och arbetade. En sådan lampa spred ett sken, som var så kraftigt, att man nästan behövde tända en tändsticka för att kunna se lampan. Och märk! Någon bättre hade man inte i huset. När det var kalas, brukade man att låna en hisslampa. Det va5 inte endast på det stället, som här *be-*skriv
skeri ves utan på många andra ställen. I den by, där jag föddes, fanns under flera år inte mer än en "hisslampa", och den hade vi i mitt hem. Den var mycket ofta ute på viften; man behövde låna den på det ena stället efter det andra, då det skulle vara gille. På här-beskrivna ställe hängdes alltid vår hisslampa i salen, då där var gille eller kalas, vad man vill säga. Hela möblemanget i dagligrummet skulle i våra dagar, om det hade kommit på auktion, säkerligen inte ha kostat mer än 5 kronor. Det dugde helt enkelt endast till att elda med.

Vi gå ut i "ingstuan". Möblemanget där bestod av en träsoffa, en

skänk, ett litet bord samt ett par billiga stolar. Där ute hade ägaren alltid en flaska saft. Man skulle alltid trakteras, då man kom på besök, och då tog mannen fram saftflaska samt ett vinglas och slog upp ett sådant glas, fyllt med saft. I allmänhet kände sig nog ägaren mer tillfredsställd än den, som blev bjuden, ty renligheten-----! Från "ingstuan" kom man genom en gång ut i kistehuset, och där stodo flera kistor, fyllda med dynor, pudor, lakan och örngott, dukar och ho vet allt. Ja, man hade inte endast kistorna fyllda, även "lädikorna" voro "stoppade". På den tiden odlades mycket lin, och den ena vävräcckan efter den andra tillverkades under vintern av husets kvinnliga individer.

Vi gå genom "gången" åter ut i "ingstuan". Här vill jag säga, att, så vitt jag vet, alla rummen voro tapetserade med storblommiga tapeter. Från "ingstuan" komma vi in i en kammare, mitt emot förstugan. Där stod ett skåp, som var så stort, att det var nästan obegripligt, hur de kunde ha fått indet. Vid en eventuell eldsvåda skulle det vara totalt omöjligt att rädda en sådan möbel. En eller två billiga stolar stodo med i denna kammare. Det var allt. Genom en dörr komma vi så ut i salen. Det är det största rummet i huset, och det är också det finaste. Mitt på golvet stod ett billigt bord. Vidare fanns där en soffa, några stolar, en gungstol på gänglar, samt möjligen ett litet fönsterbord. På väggarna hade man tavlor, främst olika bilder av "Den Heliga Geno-

veva. På golven hade man trasmattor, som voro förfärdigade av husets kvinnliga individer. Från salen kunde man komma in i en liten kammare, där man hade en byrå samt någon stol. När husets döttrar gifte sig, så ägde vigseln rum i den kammaren.

Husets alla möbler skulle i vår tid inte ha kostat många kronor, om de kommit på en auktion.

Det rum, som kom mest till användning var tydligen "Stuan". Salen kom i allmänhet inte till användning vid andra tillfällen än då det var gille. På den tiden var det i min hemtrakt mycket vanligt med ungdomsgillen, men man brukade alltid att dansa i "Stuan". Vid bröllop och begravningar hade man naturligtvis alltid salen upplåten. Vid sidan om förstugan fanns en "pigkammare." Att den under vintern var kall att ligga i, säger sig självt.

"Den gamla tiden är mig kär", säger Tegnér, och jag säger det samma. "Förr och Nu" kunna, då det gäller hemmens interiörer inte jämföras. Det är så många år sedan, jag närmare personligen tagit del av hur de ha det i hemmen i min hemförsamling, men jag vet, att de där liksom på andra platser ha det fint och förnämt.

Högarna
 3. Astor hus.
 Högarna om.
 uppt. år 1959 av
 P. A. Svensson, Björnsjö
 8. 1871 i Högarna

M. 14868:6.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

FOLKLIVSARKIVET
 Institutionen för folklivsforskning
 vid Lunds universitet

M. 14868:6.

(se sid. 18)

Interiör

